Երևանի «Մխիթար Սեբաստացի» կրթահամալիր

Հետազոտական աշխատանք

«Կրթական համակարգը Իսպանիայում և Հայաստանում, դասավանդման մեթոդները»

Սովորող՝ *Շուշաննա Կարապետյան*

Հետազոտական աշխատանքի ղեկավար՝ *Ռուզաննա Սարգսյան*

Երևան 2024

Բովանդակություն

- Ներածություն……էջ 2-3
- Գլուխ1 .Հայստանի կրթական համակարգի անցած ուղին……էջ 4 -6
- Գլուխ 2. Հայաստանի կրթական համակարգը վերջին տարիներին……էջ 7-10
- Գլուխ3. Դասավանդման մեթոդները Հայաստանում……էջ 11-13
- Գլուխ 4. Իսպանիայի կրթական համակարգի անցած ուղին……էջ 14-16
- Գլուխ 5 . Իսպանիայի կրթական համակարգը վերջին տարիներին……էջ17-19
- Գլուխ 6. Դասավանդման մեթոդները Իսպանիայում……էջ 20-22
- Եզրակացություն……էջ23
- Օգտագործված գրականության ցանկ……էջ 24

Ներածություն

Կրթությունը հիմնարար հենասյուն է ցանկացած երկրի սոցիալական, տնտեսական և մշակութային զարգացման համար: Այս համատեքստում տարբեր ազգերի միջև կրթական համակարգերի համեմատությունը արժեքավոր հեռանկար է առաջարկում յուրաքանչյուրի ուժեղ և թույլ կողմերը հասկանալու, ինչպես նաև կատարելագործման ոլորտներն ու լավ փորձը բացահայտելու համար: Հետազոտական աշխատանքում մենք կխոսենք եզակի պատմություն, մշակույթ և կրթական համատեքստ ունեցող երկու երկրների՝ Հայաստանի և Իսպանիայի կրթական համակարգերի համեմատության մասին:

Թեմայի արդիականությունը

Հայաստանն ու Իսպանիան ներկայացնում են երկու հետաքրքիր և բազմազան կրթական իրողություններ: Հայաստանը՝ իր հարուստ մշակութային ժառանգությամբ և հնագույն պատմությամբ, բախվում է մարտահրավերների՝ կրթության հասանելիության և կրթական համակարգի որակի առումով, հատկապես վերջին տասնամյակների ընթացքում:

Մյուս կողմից, Իսպանիան, իր լեզվական և տարածաշրջանային բազմազանությամբ, ժողովրդավարական անցումից ի վեր զգալի էվոլյուցիա է ապրել իր կրթական համակարգում՝ անդրադառնալով ապակենտրոնացման և կրթական հավասարության խնդիրներին:

Այս կրթական համակարգերի համեմատական ուսումնասիրությունը ոչ միայն ապահովում է երկու երկրներում կրթական պրակտիկայի և ակադեմիական արդյունքների ավելի խորը պատկերացում, այլև առաջարկում է արժեքավոր դասեր, որոնք կարող են տեղեկացնել կրթական քաղաքականության և մանկավարժական պրակտիկայի մասին ամբողջ աշխարհում:

Հետազոտության նպատակները

Վերլուծել Հայաստանի և Իսպանիայի կրթական համակարգերի կառուցվածքը և կազմակերպումը, պարտադիր դպրոցի տեւողությունը և հիմնական կրթական քաղաքականությունը: Ուսումնասիրել երկու երկրների դպրոցներում կիրառվող

ուսուցման մեթոդները՝ ուսումնասիրելով մանկավարժական մոտեցումները, գնահատման պրակտիկան և ուսուցիչների դերը ուսուցում-ուսումնառության գործընթացում:

Հայստանի կրթական համակարգի անցած ուղին

1918-1920 թվականներ

1918 թվականին հայերենն օրենքով ճանաչվեց պետական լեզու: Ձևավորվեց պետական կրթական համակարգը: Թույլատրվեցին նաև մասնավոր դպրոցները: Դպրոցն ավելի աշխարհականացավ: Առաջին Հանրապետության ղեկավարները դիմեցին հայ մտավորականությանը՝ մասնակից լինելու կրթական համակարգի ձևավորմանը: Շատ գործիչներ՝ Հ.Թումանյանը, Մ.Սարյանը, Հ.Աճառյանը և ուրիշներ արձագանքեցին և մասնակից դարձան կրթության համակարգի ձևավորմանը: Գրեթե բոլոր գյուղերում սկսեցին գործել ծխական-տարրական դպրոցներ: Այդուհանդերձ, դպրոցական կրթական համակարգում առանձնապես զարգացում չեղավ: Թերևս ամենակարևոր իրադարձությունը 1919 թվականին Երևանի պետական համալսարանի բացումն էր Ալեքսանդրապոլում:

1920-1990 թվականներ

Խորհրդային կրթական համակարգի ամենամեծ ձեռքբերումը դպրոցների ցանցի ընդլայնումն էր, պետական աջակցությունը և պայքարն անգրագիտության դեմ:

Բացվեցին լիկկյաններ, որոնց շնորհիվ 10 տարում գրագիտության մակարդակը հասավ 70%-ի: Ուսուցիչների կրթական մակարդակը բարձրացնելու նպատակով բացվեցին մանկավարժական ուսումնարաններ և համալսարաններ: Իրականացվում էին նաև բազմաթիվ փորձարկումներ: Մասնավորապես, փորձարկվեցին լաբորատոր-բրիգադային, կոմպլեքսային և դալտոն-պլան մեթոդները: 1920-ական թվականներին դպրոցը 9-ամյա էր: 1932 թվականից ներդրվեց 10-ամյա կրթությունը: Բացվեցին բազմաթիվ համալսարաններ և ինստիտուտներ: Հայրենական մեծ պատերազմից հետո Հայաստանում կտրուկ ավելացավ դպրոցների թիվը՝ հասնելով 1600-ի: Իսկ աշակերտների թիվը հասավ 600 հազարի: 12-15 բուհերում սովորում էր 50-60 հազար ուսանող, ինչը տոկոսային հարաբերությամբ ԽՍՀՄ լավագույն ցուցանիշներից էր:

Ընդհանուր առմամբ Խորհրդային կրթական համակարգն ուներ ինչպես թերություններ, այնպես էլ առավելություններ: Հիմնարար թերություններից մեկն

այն էր, որ մտածելու ազատություն չկար: Առավելություններից էր այն, որ գրագիտության մակարդակը բարձր էր, կրթությունն անվճար էր և հասանելի բոլորին: Մեծ հաջողություններ կային նաև բնագիտական առարակների ուսուցման ասպարեզում:

Հայաստանի կրթության համակարգը 1991 թվականից հետո

Անկախության տարիներին կրթական փոփոխություններն իրականացվել են բոլոր ուղղություններով: Փաստորեն ստեղծվում էր նոր կրթական համակարգ, որը պետք է հարմարեցվեր անկախ պետության պահանջներին: Անհրաժեշտ էր ստեղծել նոր դասագրքեր, անհրաժեշտ էր նոր մոտեցում և նոր ծրագրեր: Անկախությունից հետո Հայաստանի կրթական համակարգը բացվեց արտաքին աշխարհի առաջ:

Առաջիններից մեկը Հայաստանում դեռ 1991թ. հաստատվեց Ամերիկյան համալսարանը: Համալսարանն այն եզակի ուսումնական հաստատություններից է, որը հիմք է ընդունում արևմտյան ոճի բարձրագույն կրթությունը՝ առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնելով ուսուցման, հետազոտությունների և ծառայության բարձր որակը ապահովելու անհրաժեշտության վրա:

2000-ից բացվեց Ֆրանսիական համալսարանը, որը ոչ ֆրանսիախոս երկրների ամենամեծ ֆրանսիական ուսումնական հաստատությունն է:

Դրանից երեք տարի առաջ հիմնադրվեց Սլավոնական (Հայ-ռուսական) համալսարանը, որն իր զգալի ավանդը բերեց կրթական համակարգի զարգացման և կատարելագործման գործում:

Հետագայում բացվեցին նաև այլ նմանատիպ ուսումնական հաստատություններ: Հանրակրթական դպրոցում առաջին արմատական փոփոխությունը բերեց Աշոտ Բլեյանի նախաձեռնությամբ ստեղծված Մխիթար Սեբաստացու անվան կրթահամալիրը: Ճիշտ է, այն հիմնադրվել էր դեռևս 1989 թվականին, բայց որպես այդպիսին կայացավ անկախության տարիներին:

Կրթահամալիրն իրականացնում է պետական այլընտրանքային (հեղինակային) կրթական ծրագիր, որի ընթացքում կարևորվում է սովորողի և ուսուցչի համատեղ ստեղծական աշխատանքը:

Իսկ ամենակարևորն այն է, որ հենց այս կրթահամալիրը ներշնչանքի աղբյուր դարձավ հետագայում բացված այլ կրթահամալիրների համար: Անկախությունից հետո կրթական համակարգի բարեփոխումների առաջին և խորքային փորձը կատարել է Աշոտ Բլեյանը՝ 1994-1995 թթ. զբաղեցնելով Լուսավորության նախարարի, իսկ՝ 1995-1996 թթ. ԿԳՆ առաջին փոխնախարարի պաշտոնը:

Կառուցվածքային փոփոխություններ կրթական համակարգում

Անկախության տարիներին փոփոխություններ եղան նաև կրթական հաստատությունների կառուցվածքում: Մասնավորապես, դպրոց գնալու տարիքը 7 տարեկանից իջեցվեց 6-6.5-ի: 10-ամյա դպրոցական կրթությունից անցում կատարվեց 12-ամյա կրթության: Մինչև 2017 թվականը պարտադիր էր համարվում 9-ամյա կրթությունը: Ներկայումս Հայաստանում գործում է 12-ամյա պարտադիր կրթություն: 2006 թվականից Հայաստանում ստեղծվեցին առանձնացված ավագ դպրոցներ: Շուրջ 110 ավագ դպրոցները գերազանցապես ստեղծվեցին քաղաքներում:

Թերևս ամենածանր վիճակում նախադպրոցական կրթությունն է: Անկախության տարիներին վաճառվեցին կամ այլ նպատակներով օգտագործվեցին նախադպրոցական հաստատությունների շենքերը: Արդյունքում, Հայաստանի բազմաթիվ համայնքներում մանկապարտեզներ չկան: Երևանում մանկապարտեզներն անվճար են, իսկ մարզերում՝ վճարովի, ինչը անհավասարություն է ստեղծում: Հայաստանում մանկապարտեզ է հաճախում 0-6 տարեկան երեխաների միայն 30%-ը, գյուղերում այդ ցուցանիշը՝ 17% է:

Փոխվեց նաև բուհական կրթության կառուցվածքը: 2005 թվականից Հայաստանը միացավ Բոլոնյայի գործընթացին և 5-ամյա բարձրագույն կրթությունից անցում կատարվեց 4 տարի բակալավրիատ և 2 տարի մագիստրատուրա համակարգին:

Հայաստանի կրթական համակարգի կառուցվածքը վերջին տարիներին

Հայաստանի կրթության բնագավառում պետական քաղաքականության հենքն ազգային դպրոցն է, որի գլխավոր նպատակը մասնագիտական պատշաճ պատրաստվածություն ունեցող և համակողմանիորեն զարգացած, հայրենասիրության, պետականության և մարդասիրության ոգով դաստիարակված անձի ձևավորումն է:

Հայաստանի հիմնական ընդհանուր կրթությունը (հանրակրթական դպրոցի 1-9 դասարաններ) պարտադիր է: Միջնակարգ կրթությունը (հանրակրթական դպրոցի 1-12 դասարաններ) պետական ուսումնական հաստատություններում անվճար է: Ընդհանուր կրթությունն սկսվում է վեց (6) տարեկանից:

Հայաստանում իրականացվող կրթական ծրագրերն են՝ հանրակրթական ծրագրեր (հիմնական և լրացուցիչ) և մասնագիտական կրթական ծրագրեր (հիմնական և լրացուցիչ): Հանրակրթական հիմնական ծրագրերն են նախադպրոցական (մանկապարտեզ), տարրական/կրտսեր (1-4 դասարաններ), միջին (5-9 դասարաններ), ավագ (10-12 դասարաններ) դպրոցը:

Մասնագիտական հիմնական կրթական ծրագրերն են նախնական մասնագիտական (արհեստագործական), միջին մասնագիտական (իրականացվում է ուսումնարաններում և քոլեջներում), բարձրագույն մասնագիտական (բակալավրիատ, մագիստրատուրա, իրականացվում է բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում), հետբուհական մասնագիտական (ասպիրանտուրա և դոկտորանտուրա):

Կրթական ծրագրերն իրականացվում են առկա (ստացիոնար), հեռակա, հեռավար (դիստանցիոն) և դրսեկության (ընտանեկան և ինքնակրթության) ձևերով:

Միջին և բարձրագույն մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ընդունելությունն իրականացվում է մրցութային հիմունքով:

Հայաստանի Հանրապետությունում ներկայումս գործում են 26 պետական(որոնցից 4-ը միջազգային կառավարմամբ) եւ 33 ոչ պետական

բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ:
Բարձրագույն կրթություն կարելի է ստանալ տարբեր կարգի ուսումնական հաստատություններում՝ համալսարաններում, ինստիտուտներում, ակադեմիաներում եւ կոնսերվատորիաներում: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը կազմակերպում է քննություններ ՀՀ ոչ պետական բուհերի շրջանավարտներին պետական նմուշի դիպլոմներ տրամադրելու նպատակով:

Վերջին տարիների կարեւոր քայլերը

2009 թվականից Հայաստանում գործում է «Լույս» հիմնադրամը, որի շնորհիվ Հայաստանում բնակվող կամ արտերկրում ապրող հայկական ծագում ունեցող 18-40 տարեկան անձինք հնարավորություն են ունենում սովորելու աշխարհի լավագույն 10 համալասարաններում: Հիմնադրամը վճարում է անհրաժեշտ ծախսերի 50 տոկոսը: Հիմնադրամի հիմնադիրներն են Սերժ Սարգսյանը և Տիգրան Սարգսյանը:
Ցավոք, ծրագիրը շրջանավարտներին չի պարտադրում վերադառնալ Հայաստան: Կարծում ենք, որ այս բացը պետք է լրացվի:

Դիլիջանի միջազգային դպրոցը ստեղծվել է 2013-ին: Այն միջազգային համագործակցությամբ անգլիական միջին դպրոց և դպրոց-պանսիոն է, Cambridge IGCSE և IB Diploma ակադեմիական ծրագրերով: Զբաղեցնում է ավելի քան 88 հեկտար հողատարածք:

Այս դպրոցում այժմ սովորում է աշխարհի 61 երկների ներկայացուցիչներ: Նրանց թիվը հասնում է 180-ի:

Դիլիջանի միջազգային դպրոցի նախագծի հիմնադիրներ են ռուսաստանաբնակ գործարար և բարերար Ռուբեն Վարդանյանը՝ տիկնոջ հետ: Դպրոցի հոգաբարձուների խորհրդի անդամներն են կրթության ոլորտի և բիզնեսի ականավոր ներկայացուցիչներ տարբեր երկրներից: Դպրոցը Միացյալ համաշխարհային քոլեջներ խմբի անդամ է:

«Այբ» դպրոցը (պաշտոնական անունը՝ «Այբ կրթական հանգույց» հիմնադրամ) Երևանում գործող 12-ամյա հայկական դպրոց է, կարգավիճակով՝ հիմնադրամ:

Ստեղծվել է 2011 թվականին և կարևոր դերակատարում ստանձնել հայաստանյան կրթական համակարգում:Ղեկավարվում է հոգաբարձուների խորհրդի կողմից:

2011 թվականին բացվեց «Այբ» դպրոցի առաջին բաղադրիչը՝ «Այբ» ավագ դպրոցը: Դպրոցի բացումն ու հետագա բաղադրիչների կառուցումն ու գործարկումը ֆինանսավորել են անհատ բարերարներ աշխարհի տարբեր անկյուններից: «Այբ» ավագ դպրոցը հայկական ոչ պետական կրթության ոլորտում առաջին սոցիալական ծրագիրն է, որտեղ աշակերտներին շնորհվում է կրթաթոշակ (ուսման արժեքի փոխհատուցում)՝ բարերարների նվիրատվություններից գոյացած կրթաթոշակային ֆոնդից: Շնորհիվ սոցիալական բաղադրիչի՝ ուսումը «Այբ» դպրոցում հասանելի է բոլոր ընդունված երեխաներին:

2013 թվականին մեկնարկեց դպրոցի տարրական, իսկ 2014 թվականին՝ միջին բաղադրիչի գործունեությունը:

2013 թվականին Դիլիջանում «Այբ» կրթական հիմնադրամի և ՀԿԲ-ի համագործակցության շնորհիվ բացվել է «Այբ» դպրոցների ընտանիքին պատկանող երկրորդ դպրոցը: Դպրոցում սովորում է 352 աշակերտ (2016 թ. սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ), որոնց թվում են ինչպես ՀՀ, այնպես էլ արտերկրի (ընդհանուր թվի մոտ 10%-ը) քաղաքացիներ:

Այլ ձեռքբերումներ

Վերջին մի քանի տարիների հաջողություններից կարելի է համարել մոտ 150 համայնքում ստեղծված նախադպրոցականոն կրթական օջախները, քանի որ համայնքների 2/3-ը նախադպրոցական կրթության հնարավորություն չունի:

Հաջորդը ձեռքբերումը, կարելի է համարել բարձրագույն կրթության ոլորտում սահմանված կրթության ոլորտի նոր չափանիշները, որով խստացվել են լիցենզավորման պայմանները, երկու անգամ կրճատվել է մասնավոր բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների թիվը, որից ոչ մի ուսանող չի տուժել: Ինչն իրոք կևոր նվաճում է:

Երրորդ ձեռքբերումը շախմատը դպրոցում դասավանդելն է: Այս նախագիծը միջազգային բավական մեծ արձագանք գտավ: Եվրոպական երկրներն ուսումնասիրում են հայկական փորձը, ծանոթանում են այս նախաձեռնությանը:

Դասավանդման մեթոդները Հայաստանում

Հայաստանում դասավանդման մեթոդները կարող են տարբեր լինել՝ կախված կրթական մակարդակից և կոնկրետ հաստատությունից, բայց ընդհանուր առմամբ ներառում են ավանդական և ավելի ժամանակակից մոտեցումների համադրություն: Հայաստանում ուսուցման մի քանի տարածված մեթոդներ.

Ավանդական ուսուցում

Այս մեթոդը հիմնված է ուսուցչի կողմից գիտելիքների փոխանցման վրա ուսանողներին դասախոսությունների, գործնական վարժությունների և գնահատումների միջոցով: Ուսուցիչները հաճախ կենտրոնական դեր են խաղում ուսուցման մեջ, մինչդեռ ուսանողներն ավելի պասիվ դեր ունեն ուսումնական գործընթացում:

Ուսանողակենտրոն մոտեցում

Թեև ավանդական դասավանդման համեմատ ավելի քիչ տարածված է, սակայն այս մոտեցումը դառնում է հանրաճանաչ Հայաստանում: Այն կենտրոնանում է ուսանողների անհատական կարիքների վրա՝ խրախուսելով ակտիվ մասնակցությունը, համագործակցությունը և ինքնուրույն ուսուցումը: Պրոֆեսորները հանդես են գալիս որպես ուսուցման օժանդակողներ՝ ուղղորդելով ուսանողներին հետազոտական գործունեության, խմբային նախագծերի և դասարանական քննարկումների միջոցով:

Նախագծերի վրա հիմնված ուսուցում

Այս մեթոդը ներառում է ուսանողներին, որոնք աշխատում են գործնական նախագծերի վրա, որոնք միավորում են գիտելիքների բազմաթիվ ոլորտները և խթանում խնդիրների լուծումն ու ստեղծագործականությունը: Նախագծերը կարող են լինել անհատական կամ խմբակային և սովորաբար պահանջում են հետազոտություն, պլանավորում և արդյունքների ներկայացում:

Կրթական տեխնոլոգիաների օգտագործում

Տեխնոլոգիաների առաջընթացի հետ մեկտեղ այն գնալով ավելի է ինտեգրվում Հայաստանում ուսուցման և ուսուցման գործընթացին: Սա ներառում է համակարգիչների, շարժական սարքերի, կրթական ծրագրերի և առցանց ռեսուրսների օգտագործումը դասարանում ուսուցումը լրացնելու և տեղեկատվության հասանելիությունը հեշտացնելու համար:

Բազմալեզու ուսուցում

Հաշվի առնելով Հայաստանում լեզվական բազմազանությունը, որտեղ խոսվում է մի քանի լեզուներով, ներառյալ հայերենը, ռուսերենը և անգլերենը, ուսուցման որոշ մեթոդներ հարմարեցված են տարբեր լեզուներով խոսող ուսանողների կարիքները բավարարելու համար: Սա կարող է ներառել բազմաթիվ լեզուներով կրթական նյութերի օգտագործում և լեզվական հմտությունների ուսուցում ինչպես մայրենի լեզվով, այնպես էլ այլ լեզուներով:

Համագործակցային ուսուցում

Ուսանողները փոքր խմբերով աշխատում են ընդհանուր նպատակներին հասնելու համար: Այս մեթոդը խթանում է թիմային աշխատանքը, համագործակցությունը և ուսանողների միջև գաղափարների փոխանակումը, ինչը կարող է բարելավել ուսումնառությունը և գիտելիքների պահպանումը:

Հեռավար ուսուցում

Հատկապես COVID-19 համաճարակի ժամանակ Հայաստանում հեռավար ուսուցումն ավելի տարածված է դարձել: Սա ներառում է առցանց հարթակների, վիդեոկոնֆերանսների և թվային այլ միջոցների օգտագործում՝ ուսանողներին ուսուցում տրամադրելու համար, երբ նրանք ֆիզիկապես չեն կարող դպրոց հաճախել:

Կարևոր է նշել, որ ուսուցման այս մեթոդները կարող են գոյակցել Հայաստանի կրթական համակարգում, և որ ուսուցիչները կարող են հարմարեցնել իրենց

մոտեցումները՝ կախված իրենց ուսանողների հատուկ կարիքներից և առանձնահատկություններից և դասընթացի բովանդակությունից:

Իսպանիայի կրթական համակարգի անցած ուղին

Իսպանիայում միջնադարից մինչև 19-րդ դարը կրթությունը եկեղեցու ձեռքում էր՝ առանց դպրոցական համակարգի: Ազնվական կոչումներ ունեցող հարուստ ընտանիքների երեխաները կրթություն ստանալու հնարավորություն ունեին: Որոշ վայրերում ծխական քահանաները երեխաներին սովորեցնում էին կարդալ: Եվրոպայում անգրագիտության ամենաբարձր մակարդակը Իսպանիայում էր, ինչը ստիպեց ժամանակի կառավարությանը միջամտել և շրջել իրավիճակը:

Միայն 1857 թվականին ընդունվեց առաջին համապարփակ կրթական օրենքը: Այն հայտնի էր որպես Հանրային հրահանգների օրենք (նաև կոչվում է Մոյանոյի օրենք): Սա հաստատեց, որ կրթությունը կարող է լինել պետական կամ մասնավոր, ընդ որում կառավարությունը լինելու է հանրային կրթության պատասխանատուն: Այս օրենքով կառավարությունը պարտավորվել է հոգալ հանրակրթական դպրոցների պահպանումը և սուբսիդավորել փոքր քաղաքներում ուսուցումը, որպեսզի տղաներն ու աղջիկները կարողանան ստանալ նախնական կրթություն: Բոլոր մարզերում դասագրքերը նույնն էին, և ուսուցիչները պետք է մի շարք քննություններ հանձնեին իրենց գիտելիքները հավաստելու համար:

Կրթությունը բաժանված էր երեք շրջանի՝ առաջին, երկրորդ և երրորդ:

- Առաջին. Վեց տարի տևողությամբ: Տղաների և աղջիկների համար պարտադիր էր, թեև ծրագրերը բազմազան էին: Երեխաներին սովորեցնում էին երկրաչափություն, ֆիզիկա կամ գյուղատնտեսություն: Մինչդեռ աղջիկների համար առարկաները ներառում էին տնային աշխատանք կամ նկարչություն:

– Երկրորդ (Բակալավրիատ). Վեց տարի տևողությամբ՝ վերջնական քննությամբ: Այն դասավանդվում էր ինչպես պետական, այնպես էլ մասնավոր կենտրոններում, իսկ առարկաները վերահսկվում էին կառավարության կողմից:

– Երրորդ (համալսարան). Այնտեղ կարող էին ընդունվել միայն հանրային կենտրոններում նշանակված ուսուցիչներով:

Կրթությունը Իսպանիայում Ֆրանկոյի ռեժիմի օրոք

Բռնապետության տարիներին Իսպանիայում կրթությունն օգտագործվում էր որպես մեկ այլ քարոզչական գործիք: Նպատակն էր ստեղծել «ազգային ոգի»՝ փոխանցելով ֆալանգիստական, ազգային և կաթոլիկ գաղափարախոսություն: Դրա համար Ֆրանկոն կրթության ուղղությունը թողեց Եկեղեցու ձեռքին՝ մաքրելով ուսուցչական կազմը, ինչպես նաև վարչակարգի գաղափարներին հակասող ուսումնական նյութերը:

Տարրական կրթությունը միշտ սեռով առանձնացված էր , իսկ ուսումնասիրության հիմնական առարկան ֆրանկոիզմի հիմքերն էին: Այս հիմնական փուլից հետո սովորողները անցնում էին միջնակարգ դպրոց, որտեղ նրանք կսովորեին կարդալ և գրել, հիմնական մաթեմատիկական կանոնները և կուսումնասիրեին Իսպանիայի պատմությունը:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո տեխնոլոգիական գիտելիքներով մարդկանց կարիքը ստիպեց Ֆրանկոյի կառավարությանը փոփոխել օրենքը: Այդ իսկ պատճառով 1970 թվականին հրապարակվեց «Հանրակրթության մասին օրենքը» (Villar Palasí Law): Այս նոր օրենքով դպրոցների և քոլեջների շարքերը միավորվեցին՝ տարբերակված ընտանիքների տնտեսական վիճակով: Պարտադիր և անվճար կրթությունը երկարաձգվում է մինչև 14 տարեկան՝ ներառված Հիմնական ընդհանուր կրթության մեջ (E.G.B): Այս առաջին փուլից հետո դա Միասնական բազմաֆունկցիոնալ բակալավրիատն էր (B.U.P.) և մասնագիտական ուսուցումը (F.P.): Եթե ցանկանում էին ընդունվել համալսարան, ապա պարտադիր էր անցնել համալսարանի կողմնորոշման դասընթացը (C.O.U.) և հանձնել մուտքի թեստ:

Ֆրանկոյի մահից հետո ակնհայտ էր կրթության մեջ փոփոխության անհրաժեշտությունը: 1978 թվականի Սահմանադրության մեջ հոդված էր նվիրված կրթության իրավունքին: Այն սահմանում է, որ հիմնական կրթությունը պետք է լինի պարտադիր և անվճար:

Կրթական իրավասությունը վերագրվում է ինքնավար համայնքներին և թույլ է տալիս ստեղծել պետական, սուբսիդավորվող և մասնավոր կրթական կենտրոններ:

1990 թվականին ընդունվեց Կրթական համակարգի ընդհանուր կազմակերպման մասին օրենքը (LOGSE): Դրանով պարտադիր տարիքը երկարացվել է մինչև 16 տարեկան: Այս բարեփոխումը հիմնված էր ինտեգրման և բազմազանության նկատմամբ ուշադրության մանկավարժական սկզբունքների վրա, կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող ուսանողների ներառման և հարմարեցման և մասնակցային և ակտիվ մեթոդաբանությունների հակվածության վրա:

Բացի այդ, ավելացան հումանիստական առարկաներ՝ հաստատելով հավասարության դեմոկրատական սկզբունք: Նպատակն էր նպաստել անձի ամբողջական զարգացմանը, ուստի փոխվեց ուսուցման ձևը՝ աշակերտին ժամանակի ընթացքում պատասխանատու դարձնելով իր ուսման համար: Այնուամենայնիվ, ուսուցիչները վերապատրաստում չեն անցել այս փոփոխությունները կիրառելու համար: Դրան գումարվեց նաև այն, որ կրթական կենտրոնները հագեցած չէին ուսուցման այս նոր ձևով պահանջվող գործիքներով:

2006 թվականին Խոսե Լուիս Ռոդրիգեսի օրենսդիր իշխանության օրոք հաստատվեց "Կրթության օրգանական օրենքը" (LOE): Այս օրենքով կրթությունը Իսպանիայում բաժանվում է հինգ փուլերի: Առաջին երեքը պարտադիր են (մանկապարտեզ, տարրական և միջնակարգ), իսկ վերջին երկուսը՝ ոչ պարտադիր (բակալավրիատ և բարձրագույն կրթություն): Այս օրենքի ամենավիճահարույց կողմերից մեկն այն է, որ այն չեղարկեց կաթոլիկ կրոնի դասերը տարրական կրթությունից, բացառությամբ կաթոլիկ դպրոցներից: Շատերը դեմ էին այս օրենքին, քանի որ կարծում էին, որ ուսանողների նկատմամբ պահանջները մեղմացվել են: Հնարավոր էր համալսարանում սովորել առանց քննություն հանձնելու որոշ առարկաներից:

Իսպանիայի կրթական համակարգը վերջին տարիներին

Իսպանիայում կրթական համակարգը վերահսկվում է Կրթության և մասնագիտական ուսուցման նախարարության կողմից (Ministerio de Educación y Formación Profesional): Այն բաժանված է մի քանի մակարդակների և փուլերի, ներառյալ պետական և մասնավոր հաստատությունները.

1. Տարրական կրթություն/դպրոց (Educación Infantil).
   Մանկապարտեզ (0-3 տարի)
   Նախադպրոցական (3-6 տարեկան)
2. Սկզբնական կրթություն (Educación Primaria)
   Պարտադիր կրթություն վեցից յոթ տարեկան երեխաների համար:
   Ընդգրկում է հիմնական առարկաները, ինչպիսիք են մաթեմատիկա, լեզու, գիտություն, սոցիալական գիտություններ, ֆիզիկական կրթություն և օտար լեզուներ
3. Պարտադիր միջնակարգ կրթություն (Educación Secundaria Obligatoria - ESO)
   12-ից 16 տարեկան սովորողների համար. Այն շարունակում է հիմնական ուսումնական ծրագիրը տարրական կրթությունից, բայց ավելի մասնագիտացված առարկաներով
4. Քոլեջ
   Երկամյա ծրագիր 16-ից 18 տարեկան ուսանողների համար, որը համարժեք է ավագ դպրոցին: Պատրաստում է ուսանողներին բարձրագույն կրթության կամ մասնագիտական վերապատրաստման համար: Այն առաջարկում է տարբեր մասնագիտացված ճյուղեր (գիտություն, հումանիտար, արվեստ և այլն):
5. Մասնագիտական ուսուցում (Formación Profesional - FP):
   Տրամադրում է գործնական և տեխնիկական կրթություն տարբեր ոլորտներում:Առաջարկում է ինչպես հիմնական մասնագիտական ուսուցում, այնպես էլ բարձրագույն մասնագիտական ուսուցում:
6. Համալսարանական կթություն
   Ընդգրկվում է երեք ցիկլով (Գրադո, Մաստեր, Դոկտորադո), որը նման է

Բոլոնիայի գործընթացին: Բակալավրի աստիճան (Grado), մագիստրոսի կոչում (Master) և դոկտորական (Doctorado):

Իսպանական կրթական համակարգի կարևոր ասպեկտները ներառում են կրթական քաղաքականության ապակենտրոնացումը ինքնավար համայնքներին՝ թույլ տալով նրանց որոշակի վերահսկողություն և ուսումնական ծրագրերի հարմարեցում: Այս ինքնավարությունը կարող է հանգեցնել որոշակի տարբերությունների ուսուցման լեզվի, ուսումնական պլանի և տարածաշրջանների միջև գնահատման չափանիշների առումով:

Իսպանական կրթությունը վերջին տարիներին ենթարկվել է բարեփոխումների՝ նպատակ ունենալով արդիականացնել համակարգը, բարելավել ուսանողների արդյունքները և կրթությունն ավելի լավ համապատասխանեցնել աշխատաշուկայի պահանջներին: Համակարգը կարևորում է ինչպես ակադեմիական կրթությունը, այնպես էլ մասնագիտական ուսուցումը՝ տարբեր կարիերայի ուղիները սպասարկելու համար:

Ավելին, որոշ տարածաշրջաններում շեշտը դրվել է երկլեզու կրթության վրա՝ խթանելով տարածաշրջանային լեզուների ուսուցումը իսպաներենի հետ մեկտեղ և երբեմն ընդգրկելով օտար լեզուներ, օրինակ՝ անգլերենը:

Ընդհանուր առմամբ, Իսպանիայի կրթական համակարգը նպատակ ունի ապահովել համապարփակ եւ բազմազան կրթական փորձ, սպասարկում է կարիերայի տարբեր ձգտումներով եւ հետաքրքրություններ ունեցող ուսանողների կարիքներին:

Ֆինանսական հարցերը կրթության մեջ

Իսպանիայում կրթության ֆինանսավորումը հիմնականում ստացվում է պետական միջոցներից՝ ինչպես կենտրոնական, այնպես էլ տարածաշրջանային մակարդակներում: Կենտրոնական կառավարությունը և ինքնավար համայնքները պատասխանատու են դպրոցներին և կրթական ծրագրերին ֆինանսական միջոցներ հատկացնելու համար: Այնուամենայնիվ, քննադատություններ են հնչել որոշ դեպքերում անբավարար ֆինանսավորման վերաբերյալ, հատկապես տնտեսական ճգնաժամի ժամանակ: Իսպանիայի տարբեր ինքնավար շրջանների

միջև առկա են կրթության ֆինանսավորման տարբերություններ: Որոշ մարզեր ունեն կրթության մեջ ներդրումներ կատարելու ավելի շատ ռեսուրսներ, քան մյուսները, ինչը կարող է նպաստել կրթության որակի և ուսանողների և դպրոցների համար հասանելի ռեսուրսների բացերին: Իսպանիայում կա պետական և մասնավոր դպրոցների համադրություն: Որոշ մասնավոր դպրոցներ ստանում են պետական ֆինանսավորում՝ երբեմն հակասություններ առաջացնելով մասնավոր հաստատությունների համար պետական միջոցների օգտագործման վերաբերյալ: «Կոմեդորը» (ճաշարանը) վճարվում է առանձին՝ ամսական 90-120 եվրո: Այնուամենայնիվ, հնարավոր է սուբսիդիաներ (դրամական ձևով նպաստ) ստանալ:

Վերջին տասնամյակում Իսպանիայում կրճատումներ են իրականացվել կրթության բյուջեում: Այս կրճատումները կարող են ազդել կրթության որակի և ուսուցիչների աշխատանքային պայմանների, ինչպես նաև կրթական ռեսուրսների և ծրագրերի առկայության վրա:

Իսպանիայում բարձրագույն կրթությունը համեմատաբար էժան է՝ 700-ից (պետական համալսարան) տարեկան 10000 ԱՄՆ դոլար՝ չհաշված բնակարանի, սննդի և այլ ծախսերը: Մագիստրատուրայի արժեքը տարեկան 1000-ից 7000 ԱՄՆ դոլար է:
Իսպանական համալսարան ընդունվելու համար անհրաժեշտ է իսպաներենի բավականաչափ բարձր իմացություն, հակառակ դեպքում անհնար է հանձնել ընդունելության քննությունները: Որոշ համալսարաններ առաջարկում են իսպաներեն դասընթացներ օտարերկրյա ուսանողների համար:

Դասավանդման մեթոդները Իսպանիայում

Ավանդական ուսուցում

Հիմնված է ուսուցչի կողմից գիտելիքների անմիջական փոխանցման վրա: Այն սովորաբար կենտրոնանում է տեղեկատվության մտապահման և կրկնության վրա: Չնայած այն կորցրել է ժողովրդականությունը, այն դեռ օգտագործվում է որոշակի համատեքստերում:

Ակտիվ կամ մասնակցային մեթոդ

Խրախուսում է ուսանողների ակտիվ մասնակցությունը սեփական ուսումնական գործընթացին: Օգտագործվում են այնպիսի մեթոդներ, ինչպիսիք են խնդրի վրա հիմնված ուսուցումը, համագործակցային նախագծերը, բանավեճերը և դերախաղերը:

Համագործակցային ուսուցում

Ուսանողները աշխատում են փոքր խմբերով՝ ընդհանուր նպատակներին հասնելու համար: Խրախուսվում է թիմային աշխատանքը, համագործակցությունը և փոխադարձ աջակցությունը խմբի անդամների միջև:

Ծրագրի վրա հիմնված ուսուցում (PBL).

Ուսանողները հետազոտում և աշխատում են նախագծերի վրա, որոնք առնչվում են հետաքրքրություն ներկայացնող թեմաներին, ինչը թույլ է տալիս նրանց կիրառել գիտելիքները իրական իրավիճակներում և զարգացնել այնպիսի հմտություններ, ինչպիսիք են խնդիրների լուծումը և ստեղծագործական ունակությունները:

Մոնտեսորիի մեթոդ

Այն կենտրոնանում է ուսանողի համակողմանի զարգացման վրա՝ խթանելով ինքնավարությունը, ազատությունը և հարգանքը ուսուցման անհատական տեմպի նկատմամբ: Օգտագործվում են հատուկ ուսումնական նյութեր, և ուսումնական միջավայրը հարմարեցվում է երեխայի կարիքներին:

Շրջված դասարանի ուսուցում

Ուսանողները տանը ձեռք են բերում հիմնական հասկացությունները ուսուցչի տրամադրած տեսալսողական նյութերի միջոցով, այնուհետև դասի ժամանակն օգտագործում են գործնական գործունեության, քննարկումների և կասկածները լուծելու համար:

Իրավասությունների վրա հիմնված ուսուցում (ABC)

Կենտրոնանում է հատուկ հմտությունների և կարողությունների զարգացման վրա, այլ ոչ թե պարզապես գիտելիքների ձեռքբերման վրա: Ուսանողների կատարողականը գնահատվում է՝ ելնելով կոնկրետ իրավիճակներում իրենց սովորածը կիրառելու նրանց կարողությունից:

Վալդորֆյան մեթոդ

Հիմնվելով Ռուդոլֆ Շտայների կրթական փիլիսոփայության վրա՝ այս մոտեցումը կենտրոնանում է ուսանողի համակողմանի զարգացման վրա՝ ներառյալ ֆիզիկական, հուզական, սոցիալական և հոգևոր ասպեկտները: Սովորելը հեշտացնելու համար օգտագործվում են գործնական գործունեությունը, արվեստը և զգայական փորձառությունները:

Խնդիրների վրա հիմնված ուսուցում (PBL)

Ուսանողները աշխատում են իրական և բարդ խնդիրների լուծման վրա՝ թույլ տալով նրանց զարգացնել հետազոտություն, քննադատական մտածողություն և թիմային աշխատանքի հմտություններ:

Ծառայության ուսուցում (APS)

Համատեղում է ակադեմիական ուսուցումը համայնքային ծառայության հետ: Ուսանողները բացահայտում և լուծում են համայնքի իրական կարիքները համագործակցային նախագծերի միջոցով՝ թույլ տալով նրանց կիրառել իրենց

գիտելիքները իրական համատեքստում և զարգացնել սոցիալական պատասխանատվության զգացում:

Սոկրատական մեթոդ

Սոկրատեսի փիլիսոփայությունից ներշնչված այս մոտեցումը հիմնված է ուսանողների քննադատական մտածողության և մտորումների խթանման համար հարցեր տալու վրա: Ուսուցիչը հանդես է գալիս որպես ուսուցման օժանդակող՝ ուղղորդելով ուսանողներին դեպի իրենց բացահայտումը և հասկանալը:

Փորձարարական մեթոդ

Կենտրոնանում է սովորելու վրա ուղղակի փորձի և փորձի միջոցով: Ուսանողները մասնակցում են գործնական միջոցառումների, էքսկուրսիաների, դերախաղերի՝ խորացնելու հասկացությունների իրենց ըմբռնումը և զարգացնելու գործնական հմտությունները:

Եզրակացություն

- Այն փոփոխությունները, որ իրականացվել են հատկապես վերջին տարիներին ի վիճակի են նպաստել կրթական համակարգի բարելավմանը, սակայն անհրաժեշտ են գործուն և հետևողական քայլեր:
- Մենք բավարար ներժուժ ունենք համաշխարհային առաջադեմ փորձը Հայաստանում կիրառելու համար, մնում է համապատասխան հատկացումներ լինեն և բարելավվի ուսուցիչների և դասախոսների կենսամակարդակը, որի համար հսկայական աշխատանք է պետք իրականացնել: Անհրաժեշտ է բարեփոխումների շարունակականություն: Այնպես, որ նախարարների փոփոխությունը չհանգեցնի ծրագրերի դադարեցմանը: Մենք կրթության վերաբերյալ պետական մշակված հայեցակարգ պետք է ունենանք, որը չպետք է փոխվի նոր նախարարի նշանակումով: Մենք ունենք կրթության ոլորտի սպեցիֆիկ խնդիրներ, որոնք հատուկ մոտեցում են պահանջում, և միջազգային փորձն այստեղ մեզ չի կարող օգնել:Մեզ հարկավոր են կրեատիվ, ոչ ստանդարտ մոտեցումներ:
- Նկատվում է, որ և՛ Հայաստանում, և՛ Իսպանիայում առկա են կրթական համակարգի կառուցվածքի նմանություններ, որոնց մակարդակները տատանվում են վաղ մանկության կրթությունից մինչև բարձրագույն կրթություն: Այնուամենայնիվ, զգալի տարբերություններ են նկատվում ուսումնական ծրագրերի կազմակերպման, դասավանդման մեթոդների և պարտադիր դպրոցների տեւողության առումով:
- Դասավանդման մեթոդներ. Երկու երկրներն էլ օգտագործում են դասավանդման ավանդական և ավելի ժամանակակից մեթոդների համադրություն: Թեև դասախոսությունները երկու երկրներում էլ սովորական են մնում, աճ է նկատվում ուսանողակենտրոն մոտեցումների կիրառման մեջ, ինչպիսիք են համագործակցային և նախագծերի վրա հիմնված ուսուցումը, հատկապես Իսպանիայում:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Education – Armenic
2. https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=71908
3. https://spain.mfa.am/hy/study/
4. https://alegria-realestate.com/ru/articles/school-system-in-spain
5. https://xreferat.com/71/3750-1-obrazovatel-naya-sistema-ispanii.html
6. https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/spain/overview
7. **Estructura del Sistema Educativo en España - Veigler Formación**
8. **6 tipos de metodologías de enseñanza actuales | indeed.com España**
9. **https://escs.am/am/static/second-education?s=edu**
10. **https://168.am/author/serobxachatryan**
11. **http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1494&lang=arm**
12. **La educación en España. Conoce su historia y los orígenes.**
13. **Կրթությունը Հայաստանում - Վիքիպեդիա**